

NOTA INFORMATIVĂ
cu privire la modificarea unor acte normative privind reabilitarea victimelor
represiunilor politice

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul legii cu privire la modificarea unor acte normative privind reabilitarea victimelor represiunilor politice a fost elaborat de către Ministerul Afacerilor Interne.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prin adoptarea Legii nr. 1225/1992 cu privire la reabilitarea victimelor represiunilor politice Parlamentul Republicii Moldova a condamnat în mod hotărât represiunile politice săvârșite de către organele de stat administrative, judiciare și extrajudiciare în perioada regimului totalitar pe teritoriul actual al țării noastre.

Actele de represiune politică au fost săvârșite începând cu 7 noiembrie 1917 în Republica Autonomă Sovietică Moldovenească și, începând cu 28 iunie 1940, – în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească.

În procesul judecării cauzelor, organele de stat administrative, judiciare (VCK, GPU – OGPU, NKVD, MGB, KGB, procuraturile, colegiile lor și alte organe analoage) au încălcat grav drepturile și libertățile fundamentale ale oamenilor care au fost considerați indizirabili de către regimul politic instaurat.

În încercările de a restabili dreptatea și bunul nume al cetățenilor care au avut de suferit de pe urma represiunilor, dar și membrilor familiilor și/sau urmașilor acestora, afectați de acest flagel istoric, legiuitorul a venit în întâmpinarea acestora prin stabilirea unui mecanism de reabilitare.

În contextul în care dosarele persoanelor pasibile de reabilitare sunt dispersate între diferite autorități, Ministerul Afacerilor Interne vine cu propunerea de a transmite dosarele aflate în gestiune aferente represiunilor politice către Agenția Națională a Arhivelor a Ministerului Justiției.

Decizia este argumentată prin faptul că, în conformitate cu prevederile Legii nr. 1225/1992, în cadrul autorităților publice care au în gestiune dosare aferente represiunilor politice, sunt înstitute comisii specializate care examinează la cerere sau din oficiu cazul persoanelor ce urmează a fi reabilitate. Faptul că multe dintre aceste dosare au aplicată parafa de secretizare adaugă împiedimente în realizarea sarcinilor de către comisiile menționate.

Adițional, acest fapt crează obstacole cetățeanului, care este pus în situația de a depune cereri consecutive la mai multe autorități pentru a stabili și localiza dosarul concret care se referă la familia acestuia.

Parafa de secretizare aplicată dosarelor aferente represiunilor politice, precum și procedurile de desecretizare târăgănează semnificativ examinarea acestora, respectiv limitează dreptul persoanei la restabilirea bunului nume al membrilor familiei sale care au fost supuși represiunilor.

Circumstanțele expuse pun în impas activitatea de reabilitare a victimelor represiunilor politice.

În același timp, menținerea secretizării dosarelor aferente deportărilor limitează și deseori stagnează activitatea cercetătorilor științifici în domeniul istoriei și științelor politice. Totodată, faptul condamnării hotărâte de către Parlament a acțiunilor ilegale ale fostului regim totalitar,

diminuiază semnificativ importanța păstrării parafei de secretizare a acestor dosare.

În acest sens, prin proiectul în cauză se dorește transmiterea documentelor aferente represiunilor politice din perioada Marii Epurări, din fondul arhivistic al Ministerului Afacerilor Interne în gestiunea Agenției Naționale a Arhivelor din subordinea Ministerului Justiției, cu ulterioara desecretizare a acestora.

Astfel, acestea vor putea fi accesibile mediului academic, cercetătorilor științifici, jurnalistilor, studenților, dar și oamenilor de rând.

De asemenea, păstrarea dosarelor în fondul Arhivei Naționale va facilita semnificativ procedura de reabilitare a victimelor represiunilor politice și va consolida efortul depus pentru elucidarea adevărului istoric.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiecte care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul actului normativ nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul prevede modificarea Legii nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și a Legii nr. 296/1994 pentru interpretarea unor prevederi ale legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

În vederea realizării intenției de facilitare a procedurii de reabilitare a victimelor represiunilor politice, respectiv de transmitere a dosarelor aferente represiunilor politice din gestiunea Ministerului Afacerilor Interne în gestiunea Agenției naționale a Arhivelor, în tot cuprinsul Legii nr. 1225/1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și în art. 2 din Legea nr. 296/1994 pentru interpretarea unor prevederi ale legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice cuvintele „Ministerul Afacerilor Interne”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Agenția Națională a Arhivelor a Ministerului Justiției”, iar cuvântul „organele” se substituie cu cuvântul „autoritățile”.

Pentru a crea condiții pentru realizarea acțiunilor de transmitere a dosarelor, proiectul urmează să intre în vigoare la expirarea termenului de 3 luni din data publicării în Monitorul Oficial, iar Guvernul urmează să prezinte Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege, să își aducă actele sale în concordanță cu prezenta lege și să asigure transmiterea dosarelor de la Ministerul Afacerilor Interne către Agenția Națională a Arhivelor a Ministerului Justiției, spre păstrare și utilizare conform competenței.

Totodată, conform proiectului, Agenției Naționale a Arhivelor a Ministerului Justiției îi revine rolul de centralizare a dosarelor de deportare/materialelor conexe, în vederea examinării cauzelor de reabilitare, inclusiv și în baza fondurilor arhivistice recepționate din partea Ministerului Afacerilor Interne.

Un aspect important al proiectului constituie faptul că toate dosarele aferente represiunilor politice se vor desecretiza, fapt ce va facilita procesul de reabilitare a victimelor.

5. Fundamentarea economico-financiară

Aprobarea prezentului proiect de lege nu implică cheltuieli financiare suplimentare.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Urmare aprobării proiectului, Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării acesteia:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- c) va asigura transmiterea de către Ministerul Afacerilor Interne a tuturor fondurilor arhivistice la compartimentul reabilitării victimelor represiunilor politice către Agenția Națională a Arhivelor a Ministerului Justiției, spre păstrare și utilizare conform competenței.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul actului normativ va fi supus avizării și consultărilor publice.

Anunțul privind inițierea elaborării proiectului actului normativ a fost publicat pe pagina oficială a Ministerului Afacerilor Interne și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

-

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul urmează a fi supus expertizei juridice.

11. Constatările altor expertize

-

Secretar General adjunct

Vladislav COJUHARI